

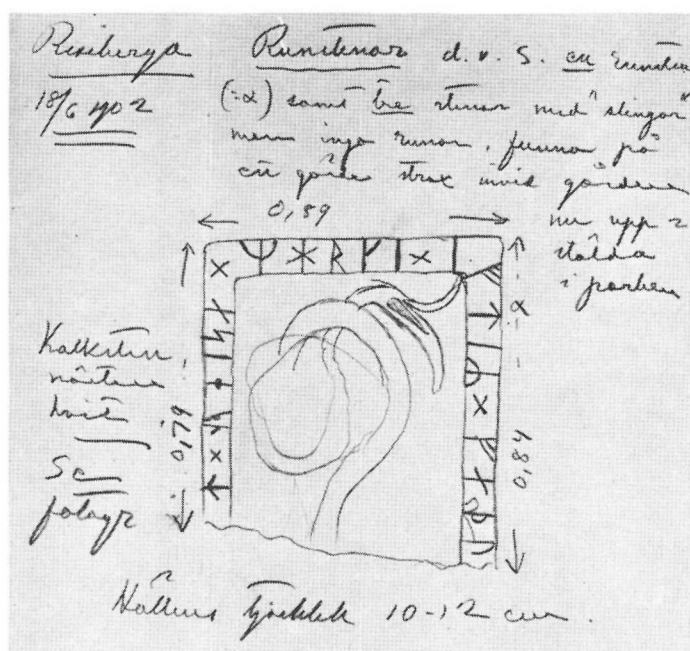

Fig. 10. Nä 4. Edsberga sn, Riseberga Kloster. Efter teckning av E. Ekhoﬀ 1902.

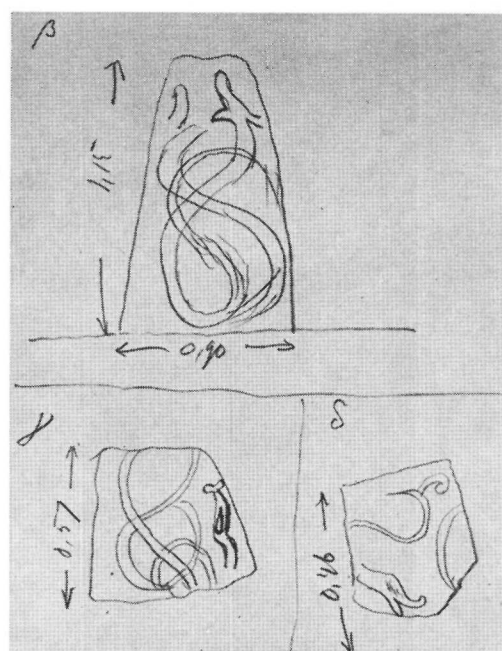

Fig. 11. Nä 5-7. Edsbergs sn, Riseberga Kloster. Efter teckning av E. Ekhoﬀ 1902.

Nä 4 utgör otvivelaktigt en del av en lockhäll till en gravkista. Under sådana omständigheter är uttrycket *let ræisa mærki æftir* något överraskande. Man skulle ha väntat uttryck som *lagði stæin*, *let gæra stæin þenna*, *let haggva stæin*, *lagði hvalf* eller *gærði kuml*. Det är emellertid möjligt, att formuleringen »lät resa minnesmärket efter» antyder, att gravmonumentet har bestått av en stenkista med två resta gavelstenar. S. Lindqvist tänker sig, att Nä 5 kan ha utgjort en av dessa gavlar: »Såsom jag vid ett tidigare flyktigt besök kunnat konstatera, äro båda hållarna av en i landskapet tillgänglig sandstensart (kambrisk) och med avseende på tekniken varandra så likartade, att deras sammanställande som delar av samma monument ej är uteslutet» (a. a. 1915, s. 82 f.).

Av en undersökning av de båda ristningarna framgår dock, att Nä 4 och Nä 5, på grund av olikheter i huggningsteknik och i ornamentsdetaljer, knappast kan vara utförda av samme ristare. Det är därför icke troligt, att de båda stenarna har utgjort delar av ett och samma monument.

5. Riseberga Kloster, Edsbergs sn. Nu i Örebro läns museum.

Pl. 2.

Litteratur: N. G. Djurklou, utkast till skrivelse till Riksantikvarien (F VI: 1, ÖLM); E. Ekhoﬀ, Anteckning den 18/6 1902 (ATA); Örebro Dagblad den 30/5 1913; S. Lindqvist, Den helige Eskils biskopsdöme (1915), s. 82 f., Forntidens Kumla och omvärlden (i: Kumlabygden 2, 1963), s. 217; S. B. F. Jansson, Runinskrifterna i Närke (i: Från bergslag och bondebygd 1952), s. 62 f.

Äldre avbildningar: Ekhoﬀ, teckning 1902 (ATA); K. Berlin, foto 1902 (ATA); H. Hedberg, foto (återgivet i Lindqvist a. a. 1915, s. 83, fig. 43).

En med två hopflätade drakslingor ornerad sten, funnen vid Riseberga, förvaras i Örebro läns museum (inv.n.r. 6222). Stenen, som saknar runinskrift, påträffades i en åker vid klosterruinen. Det är troligt, att

stenen kom i dagen redan år 1899. Det året lämnade nämligen Djurklou följande upplysningar i ett utkast till skrivelse till Riksantikvarien: »Vid ett besök i Riseberga för några veckor sedan fann jag att med jord-egarens tillstånd några rensningar i klosterruinerna egt rum under ledning af socknens dåvarande vice pastor Lundberg, hvilken med synnerlig pietet egnat sina lediga stunder häråt ... Några fynd af värde hafva ej anträffats, och som vice pastorn samma dag frånträdtt sitt förordnande och stod på afresa kunde jag ej af honom få några närmare upplysningar ... Slutligen anser jag mig ock böra nämna att vid plöjning i år påträffats en ristad häll med fullfärdiga slingor, men utan en enda runa. Denna är den andra af detta slag som funnits här och som synes antyda att man understundom anlitat en kunnigare stenhuggare för denna ... del af arbetet, då deremot sjelfva runornas anbringande sedermera kunnat utföras af mindre erfaren hand. Tiden medgaf ej att afteckna denna häll, som nu flyttats och rests på gårdsplanen» ...

Stenen överlämnades till museet vid samma tillfälle som Nä 4 och Nä 6; se ovan s. 12 f.

Sandsten. Höjd 1,47 m, största bredd (nedtill) 0,93 m, tjocklek 12–14 cm. Stenens framsida är nedanför ristningen avjämnad. Ristningen är djup och tydlig, ej reliefhuggen.

Stenen har med all sannolikhet utgjort en gavelsten i en gravkista. Att så kan ha varit förhållandet framgår av den ovan nämnda tillformningen av stenens rotända. Denna avjämnning av ytan torde nämligen ha tillkommit för att ge stenen bättre passning mot själva gravkistan.

Också den triangulära yttre formen och den därtill anpassade ornamentiken talar för att stenen har gjort tjänst som gavelsten.

Det är möjligt, men icke sannolikt, att Nä 5 har varit gavelsten i den kista, i vilken Nä 4 har utgjort lockhäll. De båda stenarna är nämligen, som ovan s. 14 har framhållits, troligen ristade av två olika stenhuggare. I den åker, där stenarna påträffats, hade enligt uppgift »vid plöjning observerats åtskilliga runristade hällar, tydligen inom en med dem samtidig begravningsplats» (S. Lindqvist a. a. 1915, s. 82).

6. Riseberga Kloster, Edsbergs sn. Nu i Örebro läns museum.

Pl. 2.

Litteratur: E. Ekhoﬀ, Anteckning den 18/6 1902 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskrifterna i Närke (i: Från bergslag och bondebygd 1952), s. 63; S. Lindqvist, Forntidens Kumla och omvärlden (i: Kumlabygden 2, 1963), s. 217.

Äldre avbildningar: Ekhoﬀ, teckning 1902 (ATA); K. Berlin, foto 1902 (ATA).

Ett stycke av en häll, ornerad med ormslingor men utan runor, förvaras i Örebro läns museum (inv.n:r saknas). Stenen, som är funnen vid Riseberga, undersöktes år 1902 av Emil Ekhoﬀ och skänktes till museet år 1913, alltså vid samma tillfälle som Nä 4 och 5. Se vidare Nä 5.

Fig. 12. Nä 6–7. Edsbergs sn, Riseberga Kloster. Foto K. Berlin 1902.